

Фінанси

УДК 336.14

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.15202058>

Формування податкових надходжень в системі бюджетів України

Бабич Людмила Миколаївна

кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів, обліку і аудиту Національного транспортного університету, Україна, 01010, м. Київ, вул. Омеляновича-Павленка, 1, babich_ludmila@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0003-1602-929X>

Гошовська Валентина Василівна

кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів, обліку і аудиту Національного транспортного університету, Україна, 01010, м. Київ, вул. Омеляновича-Павленка, 1, argonita2@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0002-5942-5690>

Ткачук Тетяна Ігорівна

асистент кафедри фінансів, обліку і аудиту Національного транспортного університету, Україна, 01010, м. Київ, вул. Омеляновича-Павленка, 1, tatiana.ntu@i.ua, <https://orcid.org/0000-0002-0428-7956>

Прийнято: 17.02.2025 | Опубліковано: 28.02.2025

***Анотація.** Метою дослідження є обґрунтування методичних підходів і напрямів щодо формування в умовах повоєнного часу обсягів податкових надходжень при складанні бюджету України на кожний наступний бюджетний період. Методологічна основа дослідження базується на діалектичному методі наукового пізнання та системному підході до вивчення*

податкової системи України. Зокрема використано **методи:** семантичний аналіз, методи індукції й дедукції, загального і конкретного при узагальненні інституційних засад розвитку податкової системи держави та організаційно-економічних основ її функціонування; методи аналізу і синтезу, статистичних групувань, графічного зображення для аналізу надходження податкових платежів, оцінки податкового навантаження та планування податкових надходжень у складі доходів бюджету. **Результати:** в ході дослідження проаналізовано обсяги та структуру податкових надходжень у складі доходів Зведеного бюджету України за період 2018-2024 років та визначено фіскальний відсоток ВВП, оцінено динаміку виконання плану податкових надходжень. Досліджено основні прогностні макропоказники економічного і соціального розвитку України та основні пріоритетні завдання бюджетної і податкової політики, що спрямовані на забезпечення збалансування державних фінансів, на основі чого визначено прогноз доходів бюджету на 2025-2027 роки. **Висновки:** удосконалення податкової системи України в контексті взаємодії з формуванням податкових надходжень до зведеного бюджету слід здійснювати, виходячи із необхідності поетапної реалізації важливої для сучасного суспільства мети – стимулювання людського розвитку і підвищення стандартів рівня життя громадян України до рівня європейських країн. Для цього необхідно оцінювати рівень та вплив податкового навантаження на бюджет країни із своєчасним використанням регулюючих механізмів та здійснювати податкове регулювання в контексті забезпечення необхідного фінансового вирівнювання і створення передумов для інноваційно-інвестиційної спрямованості розвитку територіальних громад.

Ключові слова: доходи бюджету, податкові надходження, місцеві податки і збори, загальнодержавні податки, бюджетне планування.

Formation of tax revenues in the budget system of Ukraine

Babych Lyudmyla

Ph.D. Economics, Associate Professor of the Department of Finance, Accounting and Audit, National Transport University, Ukraine, 01010, Kyiv, 1 Omelyanovicha-Pavlenka street, babich_ludmila@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0003-1602-929X>

Hoshovska Valentyna

Ph.D. Economics, Associate Professor of the Department of Finance, Accounting and Audit, National Transport University, Ukraine, 01010, Kyiv, 1 Omelyanovicha-Pavlenka street, argonita2@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0002-5942-5690>

Tkachuk Tetiana

Assistant of the Department of Finance, Accounting and Audit, National Transport University, Ukraine, 01010, Kyiv, 1 Omelyanovicha-Pavlenka street, tatiana.ntu@i.ua, <https://orcid.org/0000-0002-0428-7956>

Abstract. *The **purpose** of the study is to substantiate methodological approaches and directions for the formation of tax revenues in the post-war period in the preparation of Ukraine's budget for each subsequent budget period. The methodological basis of the study is based on the dialectical method of scientific knowledge and a systematic approach to the study of the tax system of Ukraine. In particular, the following **methods** were used: semantic analysis, methods of induction and deduction, general and specific in generalising the institutional framework for the development of the State's tax system and the organisational and economic foundations of its functioning; methods of analysis and synthesis, statistical groupings, graphical representation for analysing tax payments, assessing the tax burden and planning tax revenues as part of budget revenues. **Results:** The study examines the volume and structure of tax revenues within the consolidated budget of Ukraine from 2018 to 2024. It determines the fiscal percentage of GDP and evaluates*

*the dynamics of tax revenue plan implementation. The analysis includes key macroeconomic indicators related to the economic and social development of Ukraine, along with the main priorities for budget and tax policy aimed at achieving balanced public finances. Based on this analysis, a forecast of budget revenues for the years 2025 to 2027 is developed. **Conclusions:** The improvement of Ukraine's tax system, particularly in relation to its impact on the formation of tax revenues for the consolidated budget, should focus on gradually achieving a crucial goal for modern society: stimulating human development and enhancing the living standards of Ukrainian citizens to align with those of European countries. To accomplish this, it's essential to evaluate the level and impact of the tax burden on the national budget, utilizing regulatory mechanisms effectively. Additionally, tax regulation should aim to ensure financial equality and create the necessary conditions for innovation and investment, which will support the development of territorial communities.*

Keywords: *budget revenues, tax revenues, local taxes and fees, national taxes, budget planning.*

Постановка проблеми. В Україні в останній період, що пов'язується з широкомасштабними воєнними діями, формується система економічних відносин, в основу яких покладені оновлені засади державного регулювання соціально-економічними процесами, адже спад економічного розвитку, як наслідок негативного впливу кризових в умовах воєнного стану явищ, вимагає застосування відповідних до нових умов методів та інструментів у регулюванні макроекономічних процесів. При цьому, владні структури поки мало враховують причинно-наслідкові зв'язки з впливу факторів останніх років, особливо у сфері встановлення і організації стягнення податків як провідного джерела щодо формування доходів Зведеного бюджету України. До того ж, чинна система оподаткування і досі залишається недосконалою, а це, в свою чергу, не може негативно не впливати на забезпечення своєчасного і в необхідних обсягах формування доходів системи бюджетів. З огляду на зазначене, видається важливим та необхідним і надалі продовжувати наукові

дослідження з комплексу взаємопов'язаних проблем – удосконалення податкової системи та механізмів прогнозування обсягів податкових надходжень на відповідний бюджетний період.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В царині фінансової науки відомі значні надбання у вивченні ролі і місця податкових надходжень стосовно формування доходів зведеного бюджету. В наукових працях висвітлюються особливості податкового навантаження та надаються рекомендації стосовно забезпечення дієвого оподаткування разом з удосконаленням бюджетних відносин, що трансформується через систему відповідних заходів податкової і бюджетної політики, як засад державного регулювання.

Питанням, що стосуються дослідження зазначених напрямів, присвятили свої праці багато науковців, зокрема: Біліченко А.П., Борисенко О.П. [3], Валігура В.А., Валігура Т.В. [4], Вінницька О.А. [5], Гончарова Р.А. [6], Греца В.Я. [7], Іванишина О.С., Прокопенко І.А., Панура Ю.В. [8], Макаренко У.Б., Тиндик О.І., Гайдук Р.І. [9], Матвійчук Л.О., Олійник Л.В. [10], Момотюк Л.Є., Юрченко О.А., Кубіцький Ю.С. [11], Нікітішин А.О., Пасічний М.Д. [12], Пирого С.С. [13], Соколовська А.М. [14], Стеценко Т.В. [15], Тимченко О.М., Гладченко Л.П. [16], Шило Ж.С. [17] та ін.

Проте, формування в необхідних обсягах податкових надходжень в сучасних нестабільних умовах невизначеності стосовно можливостей невідкладного забезпечення нормального економічного середовища для розвитку вітчизняної економіки, вимагає подальших наукових досліджень щодо створення дієвого фінансового інструментарію з ефективного регулювання такими необхідними і вкрай важливими процесами, як формування досконалої податкової системи і прогнозування на цій основі необхідних в умовах післявоєнного періоду обсягів податкових надходжень у зведеному бюджеті.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. З огляду на ускладнення існуючих та появу через воєнні дії нових проблем в управлінні державними фінансами, виникає потреба у проведенні глибинних наукових досліджень, що мають вибудовуватись на позиціях врахування створених

міжнародними структурами та різними елітами зовнішніх викликів на шляху перерозподілу світових ресурсів і формування нового світового порядку.

Зазначене слід розглядати як передумову у вирішенні невідкладного завдання – проведення наукових розробок, що ставлять за мету системне вдосконалення механізмів з регулювання джерел наповнення бюджетного фонду країни в напрямку всебічного обґрунтування характеру змін у середовищі, де можливим стане практичне застосування методів та фінансових інструментів щодо реалізації комплексу завдань і заходів ефективного функціонального забезпечення податкової системи у взаємодії з головним її призначенням – наповнення необхідними щодо завдань бюджетної і податкової політики обсягами надходжень у складі доходів зведеного бюджету.

У роботі авторами запропоновано здійснювати чергове реформування податкової системи України, виходячи із необхідності стимулювання розвитку людини на тлі підвищення стандартів життя громадян України до рівня європейських країн, а також здійснювати податкове регулювання в контексті забезпечення необхідного фінансового вирівнювання і створення передумов для інноваційно-інвестиційної спрямованості розвитку економіки.

Формулювання цілей статті. Метою дослідження є обґрунтування методичних підходів і напрямів щодо формування в умовах повоєнного часу обсягів податкових надходжень при складанні бюджету України на кожний наступний бюджетний період. Для досягнення мети необхідно вирішити наступні завдання: проаналізувати динаміку і структуру податкових надходжень в доходах бюджету; оцінити динаміку виконання плану надходжень; сформулювати прогностичні показники розмірів податкових платежів.

Виклад основного матеріалу дослідження. В Україні завдяки податковим надходженням здійснюється утворення лівової частки доходів Зведеного бюджету України як поєднання за сукупністю показників державного бюджету та місцевих бюджетів. Про це свідчать дані Міністерства фінансів України, згідно до яких можна проводити порівняльний аналіз

показників податкових надходжень у складі Зведеного бюджету України минулих років (табл.1).

Таблиця 1

Обсяги та структура податкових надходжень у складі доходів Зведеного бюджету України у 2018-2024 рр., млрд грн та % ВВП

Показники	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
ВВП, млрд грн	3560,3	3977,2	4222,0	5459,6	5239,1	6537,8	7720,0*
Доходи зведеного бюджету, млрд грн, у т.ч.	1184,3	1289,8	1376,7	1662,3	2196,3	3104,3	3587,8
державного бюджету (без трансфертів)	920,8	989,6	1065,4	1284,3	1777,9	2629,1	3096,2
місцевих бюджетів (без трансфертів)	263,5	300,3	311,3	378,1	418,3	475,2	491,6
Податкові надходження Зведеного бюджету, млрд грн, у т.ч.	986,3	1070,3	1136,7	1453,8	1343,2	1638,1	2088,3
державного бюджету	753,8	799,8	851,1	1107,1	949,8	1203,5	1647,2
місцевих бюджетів	232,5	270,5	285,6	346,7	393,5	434,5	441,1
Податкові надходження, % ВВП							
зведеного бюджету	27,7	26,9	26,9	26,6	25,6	25,1	27,1
державного бюджету	21,2	20,1	20,2	20,3	18,1	18,4	21,3
місцевих бюджетів	6,5	6,8	6,8	6,4	7,5	6,6	5,7
Податкові надходження, % доходів							
у зведеному бюджеті	83,3	83,0	82,6	87,5	61,2	52,8	58,2
у державному бюджеті	81,9	80,8	79,9	86,2	53,4	45,8	53,2
у місцевих бюджетах	88,3	90,1	91,7	91,7	94,1	91,4	89,7

* - очікуваний обсяг ВВП згідно інфляційного звіту НБУ за січень 2025 року

Джерело: побудовано за даними Міністерства фінансів України [2]

Як свідчать наведені дані, при загальній тенденції зростання абсолютних величин доходів зведеного бюджету у формуванні податкових надходжень в період, починаючи з 2018 року, відбулись певні коливання. Зокрема, якщо у 2019 році довоєнного часу податкові надходження за рік зросли на 84 млрд. грн., або майже на 8,5%, то у 2021 р. порівняно з попереднім роком таке зростання складало 317,1 млрд. грн., що відповідало 27,9%, тоді як у 2022 році з початком воєнних дій та запровадженням в цей період окремих видів податкових пільг, обсяги податкових надходжень різко зменшилися на 110,6 млрд. грн., тому їх зменшення складало 7,6%.

У 2023 році можна було спостерігати певне зростання обсягів податкових надходжень у сумі 294,9 млрд. грн., що відповідало 12,2%. Динаміка таких змін представлена на рис. 1.

Рис. 1. Динаміка податкових надходжень до Зведеного бюджету України

Джерело: побудовано за даними Міністерства фінансів України [2]

Варто відмітити, що якщо у довоєнний період частка податкових надходжень у доходах зведеного бюджету була відносно стабільною і в середньому складала 83 %, то, починаючи з 2022 року, величина цього показника при збільшенні фінансових поступлень у вигляді офіційних трансфертів від іноземних держав щодо воєнної допомоги значно скоротилася і вже складала 61,2 %. Аналогічна тенденція відбувалась і у 2023 році – тоді частка податкових надходжень у доходах зведеного бюджету стала меншою на 8,4 % і відповідала лише 52,8 % загальної величини доходів.

Починаючи з 2021 року, розвиток податкової системи стримувався спочатку під дією карантинних обмежень, а далі – і у зв'язку із кардинальними змінами через воєнні дії, що блокували діяльність суб'єктів господарювання різних сфер економіки. Під впливом вказаних факторів відбулось об'єктивне зменшення надходжень від податків до бюджету країни, і, в першу чергу, від податку на прибуток підприємств (20,3%) та від податку на доходи фізичних осіб (15,4%), що позначилось на загальних обсягах податкових надходжень.

Складники податків, що формували структуру податкових надходжень Зведеного бюджету України у 2021-2023 рр., наводяться у табл.2.

Таблиця 2

Структура податкових надходжень до Зведеного бюджету України у 2021-2023 рр., %

Податки	2021	2022	2023	Відхилення	
				2022- 2021	2023- 2022
Загальнодержавні податки					
Податок на доходи фізичних осіб	24,06	31,32	30,32	7,26	-1,00
Податок на прибуток підприємств	11,27	9,72	9,72	-1,55	0,00
Рентна плата	6,14	7,01	4,05	0,86	-2,96
Акцизний податок	12,40	8,59	11,58	-3,81	2,99
Податок на додану вартість	36,91	34,77	35,46	-2,14	0,69
Мито	2,63	1,95	2,48	-0,67	0,52
Екологічний податок	0,41	0,36	0,30	-0,05	-0,06
Місцеві податки і збори					
Податок на майно	2,97	2,74	2,68	-0,24	-0,06
Збір за місця для паркування транспортних засобів	0,01	0,01	0,01	0,00	0,00
Туристичний збір	0,02	0,01	0,01	0,00	0,00
Єдиний податок	3,18	3,52	3,41	0,33	-0,11

Джерело: побудовано за даними Міністерства фінансів України [2]

Оцінювання податкового адміністрування та ефективності податкової системи здійснюється за рівнем виконання планових показників податкових надходжень та забезпечення виконання видатків бюджету. В Україні, при стабільному зростанні у період воєнного часу обсягів доходів бюджету, спостерігалось невиконання планових показників податкових надходжень у 2022 р. – 84,6% у порівнянні з перевиконанням у 2021 р. – 103,7%. При цьому, тенденція невиконання планових показників податкових надходжень зберігалася і у 2023 р. (рис. 2).

Поряд із змінами у діяльності підприємств відбувались і порушення у сплаті зокрема за такими податками як: рентна плата (рівень виконання – 64,07%), акцизний податок з ввезених на митну територію України підакцизних

товарів (94,71%), ПДВ з вироблених в Україні товарів (робіт, послуг) з урахуванням бюджетного відшкодування (94,26%), ПДВ з ввезених на митну територію України товарів (92,72%).

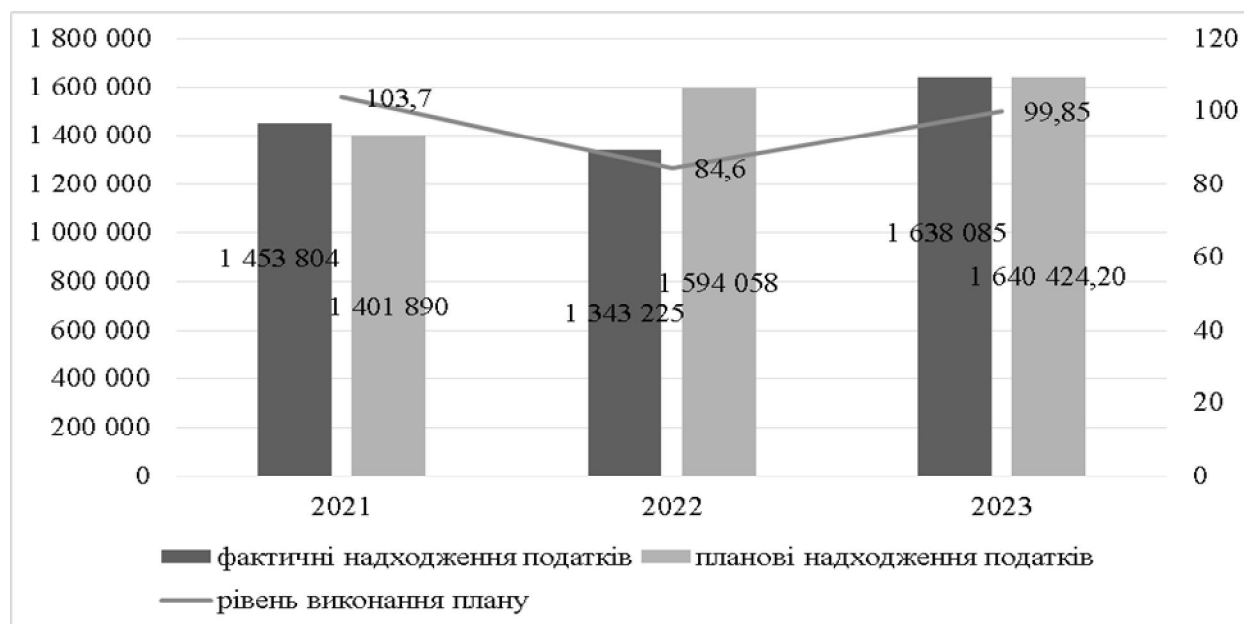

Рис. 2. Динаміка виконання плану податкових надходжень до Зведеного бюджету України у 2021-2023 рр., %

Джерело: побудовано за даними Міністерства фінансів України [2]

Результати проведеного аналізу вказують на фіскальну зорієнтованість податкової системи України та недостатнє врегулювання з боку виконавчої влади потенціалу в системі оподаткування для забезпечення соціально-економічного розвитку країни у повоєнні часи. В цьому контексті варто звернути увагу, що останнім часом, не дивлячись на ведення на території України воєнних дій, урядовцями запроваджено підвищення ставок окремих податків, що створює додатковий тягар на громадян в умовах інфляційних процесів при порушенні, разом з тим, і норм Основного закону країни.

Все зазначене вказує на необхідність застосування ефективних механізмів у бюджетному плануванні при формуванні всіх складових Зведеного бюджету України. Планування податкових надходжень у складі доходів бюджету країни важливо проводити, виходячи з поточного стану економіки та з врахуванням пріоритетів формування податкових надходжень згідно положень Бюджетної декларації, що розробляються на кожний середньостроковий період.

Так, Бюджетна декларація на 2025-2027 рр. [1] визначила основні пріоритети податкових надходжень та прогностні показники, плановий розмір податкових надходжень до Державного бюджету України наведено на рис. 3.

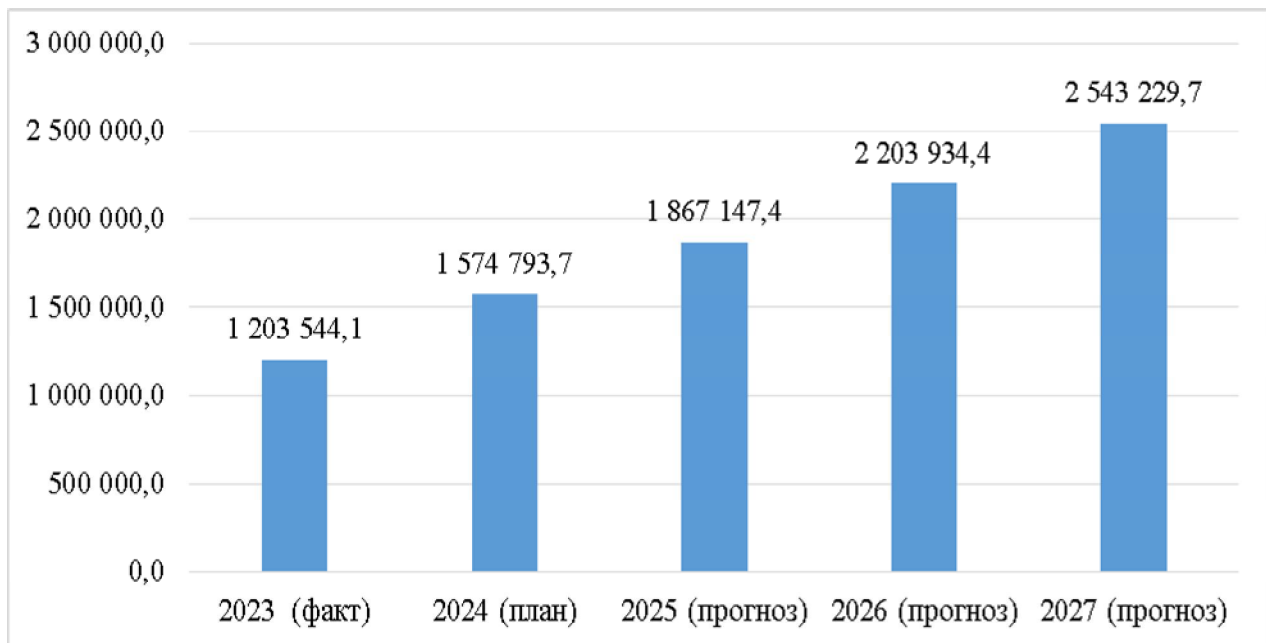

Рис. 3. Податкові надходження Державного бюджету України, млн грн

Джерело: дані Бюджетної декларації на 2025-2027 рр. [1]

Згідно з Бюджетною декларацією пріоритетом податкової політики на 2025-2027 роки визначено забезпечення стабільних податкових надходжень, необхідних для фінансування першочергових витрат, впровадження сучасних цифрових рішень податкового адміністрування та виконання міжнародних зобов'язань України в частині податкової політики.

Отже, планування податкових надходжень, що здійснювалось на основі моделювання економічних процесів при врахуванні поточного стану економіки країни та пріоритетних завдань щодо формування податкових надходжень відповідно до Бюджетної декларації на 2025-2027 рр., дозволило зробити розрахунок зростання на 18,6% обсягів податкових надходжень у державному бюджеті на 2025 рік, що відповідало сумі 292 353,7 млн. грн. Враховуючи, що дохідна частина Державного бюджету України у 2025 році складатиме 2 327 141,6 млн. грн., а загальна величина податкових надходжень становитиме 1 983 638,5 млн. грн., частка податкових надходжень відповідатиме 82,6 %.

При формуванні прогностичних показників податкових надходжень слід мати на увазі, що їх збільшення стає можливим лише при врегулюванні негативних процесів в економіці, що пов'язуються з тіньовими схемами і несплатою податків і зборів.

На жаль, війна, економічна криза, а також зміни до законодавства, призвели до зростання кількості зловживань і першочергово за такими схемами як заробітна плата «у конвертах», порушення митних правил, контрабанда та корупція на кордоні, але в той же час – до зменшення зловживань в офшорних схемах та схемах щодо сплати ПДВ. Так, тільки через схеми заробітної плати «у конвертах» за рік втрачається в середньому 200 млрд. грн. можливих надходжень до бюджету, а через контрабанду – 150 млрд. грн. Зокрема, згідно даних Міністерства економічного розвитку рівень тіньової економіки, що останніми передвоєнними роками поступово знижувався, у 2023 році різко зріс до 40 %. У зв'язку з цим для відновлення економіки у повоєнний період в напрямку її сталого розвитку вкрай важливо мінімізувати схеми ухилення від сплати податків за допомогою заходів податкового адміністрування в контексті зменшення податкового навантаження.

З метою мінімізації тіньових схем і поступового зростання надходжень до різних видів бюджетів, загальними рекомендаціями експертів аналітичних центрів визнані першочергово ті, що спрямовуються на перезавантаження Державної митної служби та Державної податкової служби, з відповідним налагодженням обміну митною інформацією з найближчими країнами-партнерами у торгівлі з Україною. Також пропонується здійснити ефективне налагодження роботи Бюро економічної безпеки України (БЕБ) з відповідним створенням контролюючих комісій для здійснення громадського і парламентського контролю за діяльністю БЕБ.

Важливим залишається подальше посилення інституційного контролю за трансферним ціноутворенням, а також контролю з боку іноземних компаній за створенням єдиного центру у складі Міністерства фінансів України за формуванням і використанням податкової та митної інформації.

Невідкладним слід вважати впровадження чітких критеріїв з трудових відносин для мінімізації тіньової схеми заробітної плати «в конвертах» та схеми «ФОП, замість найму», передбачивши при цьому необхідні стимулюючі фінансові механізми. Для мінімізації таких схем важливі значні коригування в системі податкового і трудового законодавства та інституційні реформи.

Висновки. За результатами проведеного дослідження можна констатувати, що, хоча і відбуваються певні зміни у податковому регулюванні, проте, фіскальний потенціал податків навряд чи можна вважати достатньо використаним, адже вагомими ще залишаються випадки ухилення від сплати податків, наявність різних видів податкових пільг та значні недоліки в адмініструванні непрямих податків, що в результаті спричинює підвищення рівня тіньової економіки в Україні. При цьому необхідно, щоб була реальною зацікавленість і платників податків, і державних інституцій у кардинальному зменшенні та якомога більшому усуненні тіньових схем, і, як результат – у зростанні обсягів податкових надходжень в доходах всіх видів бюджетів.

Таким чином, удосконалення податкової системи України в контексті взаємодії з формуванням податкових надходжень до зведеного бюджету слід здійснювати, виходячи із необхідності поетапної реалізації важливої для сучасного суспільства мети – стимулювання людського розвитку і підвищення стандартів рівня життя громадян України до рівня європейських країн.

Аналіз цих процесів слід проводити комплексно, тобто з врахуванням відповідних змін у податковому та бюджетному законодавстві, за такими основними напрямками:

- оцінювання результатів рівня податкового навантаження на бюджет країни із своєчасним використанням регулюючих механізмів стосовно доцільності застосування тих чи інших податкових пільг;
- впровадження податкового регулювання з податкоспроможності розширеного на рівні з областями кола територіальних громад в контексті забезпечення необхідного фінансового вирівнювання і створення, разом з тим, передумов для інноваційно-інвестиційної спрямованості їх розвитку.

Такий підхід, на нашу думку, дозволить обґрунтувати найкращі способи податкового регулювання на базисному рівні чинної на сьогодні бюджетної системи і додасть більших можливостей щодо поступового покращення до рівня європейських країн суспільного добробуту населення кожної із територіальних громад на теренах України.

Список використаних джерел:

1. Про схвалення Бюджетної декларації на 2025-2027 роки: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.06.2024 № 751. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-skhhvalennia-biudzhethnoi-deklaratsii-na-20252027-roku-a751> (дата звернення 25.01.2025)
2. Міністерство фінансів України: Офіційний сайт. URL: <https://mof.gov.ua>
3. Біліченко А.П., Борисенко О.П. Методологічні засади підвищення ефективності управління в податковій системі України. *Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія: Державне управління*. 2023. Вип. 2. С. 3-12.
4. Валігура В.А., Валігура Т.В. Оцінка конкурентоспроможності податкової системи України як чинника формування національного багатства. *Фінанси України*. 2022. № 12. С. 88-111.
5. Вінницька О.А. Податкові надходження в системі доходів державного бюджету України. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: Економічні науки*. 2023. № 3. С. 24-29.
6. Гончарова Р.А. Аналіз податкового навантаження в системі оцінювання якості податкової політики держави. *Вісник Сумського державного університету. Серія : Економіка*. 2021. № 3. С. 203-210.
7. Греца В.Я. Модифікація податкової системи в умовах воєнного стану. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2023. Вип. 78(2). С. 24-31.

8. Іванишина О.С., Прокопенко І.А., Панура Ю.В. Удосконалення податкової системи як фактор підвищення фінансової безпеки держави. *Ефективна економіка*. 2021. № 4.
9. Макаренко У.Б., Тиндик О.І., Гайдук Р.І. Ефективність функціонування та перспективи розвитку податкової системи України. *Ефективна економіка*. 2024. № 4.
10. Матвійчук Л. О., Олійник Л. В. Трансформація податкової системи України: нові виклики для бізнесу. *Інвестиції: практика та досвід*. 2023. № 11. С. 31-36.
11. Момотюк Л.Є., Юрченко О.А., Кубіцький Ю.С. Аналіз системи оподаткування нерухомості, майна та інших видів власності. *Інвестиції: практика та досвід*. 2024. № 15. С. 20-26.
12. Нікітішин А.О., Пасічний М.Д. Методологічні положення щодо зміцнення податкової та бюджетної безпеки держави *Ефективна економіка*. 2024. № 4.
13. Пирога С.С. Податкова система заснована на принципі джерела. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2023. Вип. 80(1). С. 530-536.
14. Соколовська А.М. Ставки бюджетоутворюючих податків в Україні: чи доцільне радикальне зниження? *Економіка і прогнозування*. 2023. № 2. С. 66-91.
15. Стеценко Т.В. Оцінка податкової системи України: діагностичний тест Віто Танзі. *Інвестиції: практика та досвід*. 2023. № 23. С. 75-80.
16. Тимченко О.М., Гладченко Л.П. Фактор довіри у функціонуванні податкової системи. *Фінанси України*. 2023. № 11. С. 99-115.
17. Шило Ж.С. Реформування податкової системи України: проблеми та перспективи. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Економічні науки*. 2023. Вип. 1. С. 247-258.